UUTISET

Kuntia väännetään yhteen viime kädessä pakolla

Kuntauudistus pääsee kunnolla vauhtiin, kun kunnallishallinnon rakennetyöryhmän tuore pohjaesitys lähtee lausuntakierrokselle maakuntiin. Kunnilta kysytään näkemyksiä ehdotetuista kuntajaoista.

Työryhmä esittää useita kuntajakoselvityksiä, joiden pohjalta Suomeen muodostuisi uusi kuntarakenne. Mikäli kuntajakoselvitykset toteutuvat sellaisenaan, Manner-Suomeen jäisi vain 66–70 kuntaa. Ahvenanmaan 16 kuntaa jätetään kuntaremontin ulkopuolelle.

Hallituksen kuntauudistus hävittäisi Manner-Suomesta runsaat 250 kuntaa, mikäli valtiovarainministeriön asettaman kunnallishallinnon rakennetyöryhmän valmistelema esitys toteutuu.

Kuntaministeri on toiveikas

Hallinto- ja kuntaministeri **Henna Virkkunen** (kok.) odottaa kuntakentän kannanottoja. Ministeri uskoo vakaasti, että monet kunnat lähtevät vapaaehtoisesti yhteistyöhön.

Virkkunen ei keskiviikkona arvioinut, kuinka monta ehdotetuista kuntaliitoksista voi toteutua. Hän totesi, että kuntauudistus ”ei ole mikään kuntien lukumäärähanke” vaan tavoitteena on saada Suomeen vahvat ja elinvoimaiset kunnat.

”Suurin osa kunnista näkee hyvin vahvasti muutoksen tarpeen ja on halukas tekemään uudistuksia”, hän toteaa.

Kuntakentän todellinen kanta selviää, kun kaikki ovat kertoneet lausuntakierroksen jälkeen mielipiteensä.

Työryhmä listasi ohjauskeinoja

Valtio ei voi perustuslain mukaan patistella kuntia yhteen muuttamalla valtionosuusjärjestelmää. Myös Paras-hankeen aikana jaetut taloudelliset yhdistymisporkkanat ovat nyt tapissa huonon taloustilanteen vuoksi.

Rakennetyöryhmän mielestä valtion on syytä yhdistää ohjauskeinoja, jotka ajavat kuntia yhteistyöhön.

Lakisääteisten palvelujen vuoksi kuntien on nyt pohdittava tarkkaan esitettyjä kuntaliitoksia.

Ellei vapaaehtoisuuteen perustuva lainsäädäntö toimi, hallitus voi kiristää ruuvia käyttämällä ”velvoittavaa lainsäädäntöä” eli viimekädessä pakkoliitoksia, jos kunnat eivät ryhdy suosiolla yhteistyöhön.

Virkkunen sanoo, että ”pakkojen käyttämiseen on todella korkea kynnys.”

”Onnistuneita kuntien yhdistymisiä alueilla ei saada aikaan, ellei alueilla nähdä muutoksen tarvetta.”

Kaavoitusasiat pois

Valtion ja kuntien välinen yhteistyö joutuu puntariin. Virkkunen väläytteli keskiviikkona, että valtio voi puuttua jopa kuntien kaavoitusoikeuteen, elleivät etenkään kaupunkiseutujen kunnat suostu keskenään yhteistyöhön.

Kuntauudistuksen yksi tavoite on, että varsinkin kaupunkiseutujen yhteistyö maankäytössä, asumisessa ja liikenteessä tiivistyy.

Virkkunen huomautti, että kaavoitusoikeuden lisäksi puntariin joutuvat myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Myös ne voidaan tarvittaessa siirtää pois kunnilta.

Lähtökohtana on, että esitetty kuntajakomalli muodostaa pohjan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistamiselle.

Hallitus saa kevään aikana erillisen palvelurakenneselvityksen. Sitä käytetään tukena, kun päätetään kuntaliitosselvitysten käynnistämisestä.

Kuntajakoselvittäjät töihin

Kuntauudistuksen jatkovalmistelu on käynnistettävä pian. Työryhmä suosittelee, että valtio palkkaa uusia kuntia varten omat kuntajakoselvittäjät.

Rakennetyöryhmän puheenjohtaja **Päivi Laajala** puolusti pohjaesitystä muistuttamalla kuntien tulevien vuosikymmenien haasteista.

Kuntien taloushuolet kasaantuvat entisestään, kun huoltosuhde heikkenee ja kuntien työntekijät eläköityvät.

Uusi kuntarakenne turvaisi nykyistä paremmin peruspalvelut, vahvistaisi kuntien taloutta ja liikkumavaraa.

Säästötavoitetta ei kerrota

Uudistuksen keskeisiä tavoitteita, taloudellisia säästöjä, työryhmä ei tarkenna. Yksityiskohtaisia laskelmia ei haluta esittää. Toisaalta tehtävä on vaikea, koska kuntaliitosten taloudellisista hyödyistä on esitetty vastakkaisia arvioita.

Työryhmässä eurosäästöjen laskemista pidetään miltei mahdottomana.

”En näe mahdollisuutta laskea laskukoneella säästöjä”, totesi työryhmän jäsen **Arto Koski**.

Virkkunen mainitsi ylimalkaisesti, että pitkällä aikavälillä valtio säästää miljardeja euroa. Etenkin henkilöstömenot vähenevät, kun palveluja tehostetaan ja kaikkien eläköityvien työntekijöiden tilalle ei palkata uusia työntekijöitä.

JANNE IMPIÖ

NÄIN EDETÄÄN

Kuntakierros alkaa Joensuusta 14.2. Kahden viikon aikana järjestetään yhteensä 18 tilaisuutta kaikissa maakunnissa.
Kunnat kertovat kantansa virkamiestyöryhmän esityksestä 13.4 mennessä. Sähköinen kyselylomake toimitetaan internetin välityksellä.
Kuntakierroksen jälkeen hallitus vahvistaa kuntakriteerit ja päättää kuntajakoselvitysalueista kesäkuuhun 2012 mennessä.
Kuntajakoselvitykset (6–12 kuukautta) käynnistyvät loppuvuonna 2012.
Uuden rakennelain valmistelu alkaa syksyllä 2012 ja se astuu voimaan 2013, jolloin ensimmäiset kuntaliitokset toteutuvat.
Hallitus päättää 2013 aikana kuntarakennetta koskevista ratkaisuista.
Tavoitteena on, että iso osa kuntaliitoksista toteutuu 2015 ja viimeisimmät viimeistään 2017.

Nykyisten kuntien ja ehdotettujen uusien 66 kunnan asukasluvun jakauma

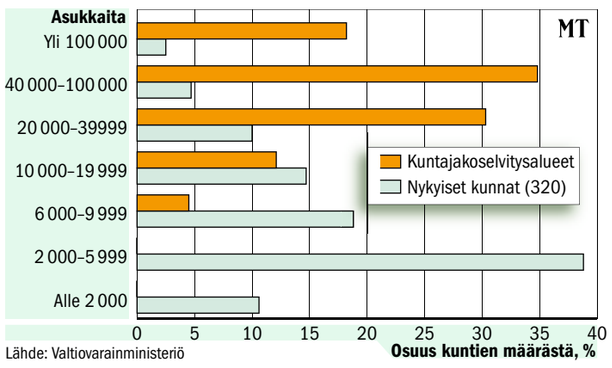

Lähde: Valtiovarainministeriö

MARKKU VUORIKARI

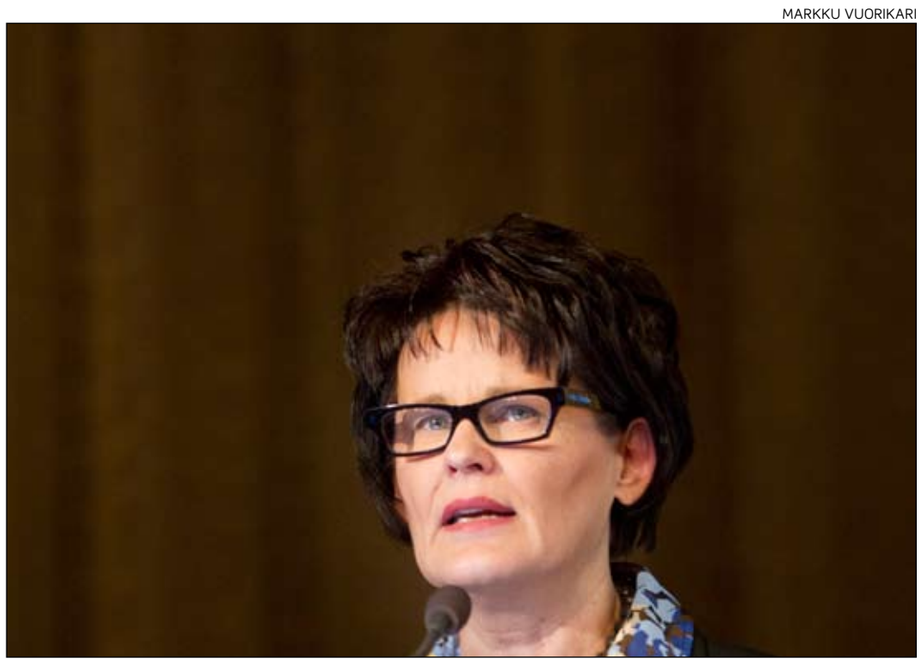
Suomen kunnat käytiin läpi rakennetyöryhmän puheenjohtaja Päivi Laajalan johdolla.

Pienet kunnat häviämässä kartalta

Uusi kuntakartta mullistaisi Suomen kuntarakenteen.

Suomesta häviäisivät käytännössä kaikki alle 6 000 asukkaan kunnat, jos esitykset toteutuvat.

Kuntamäärä putoaa tuntuvasti jokaisessa maakunnassa. Esimerkiksi Lappiin jäisi vain kuusi kuntaa. Kainuusta voi kolmen kunnan ohella tulla myös yhden kunnan kokoinen maakunta. Pohjois-Savoon jäisi kolme kuntaan nykyisen 21 sijasta.

Kuntien keskimääräinen asukaskulu olisi jatkossa 43 500 asukasta. Yli 100 000 asukkaan suurkuntia olisi noin 18 prosenttia.

Yli miljoonaan asukkaan kunta syntyisi pääkaupunkiseudulle, jos Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisen ja Sipoon kuntaliitos toteutuisi.

Valtaosa kunnista, noin 35 prosenttia olisi 40 000–100 000 asukkaan kuntia.

MT

Ota kantaa kuntauudistukseen!

Kuntauudistuksen maakunnittainen aluekierros (14.2.–21.3.) käynnistyy ensi viikon tiistaina Joensuusta. Valtiovarainministeriö (VM) järjestää yhteensä 18 kutsuseminaaria, joissa esittelyjen ohella keskustellaan kuntien tilanteesta ja virkamiestyöryhmän valmistelemasta kuntasuunnitelmasta.

Kutsun tilaisuuksiin saavat kuntien edustajat sekä alueilla toimivat keskeiset viranomaiset ja etujärjestöt.

Seminaarit lähetetään myös suorana internetlähetyksenä VM:n verkkosivuilta.

Ministeriö avaa myös keskustelufoorumin kuntauudistuksesta (*www.owela.fi/kuntauudistus*). Keskustelu käynnistyy 14.2.

Myös *otakantaa.fi*-sivustolla voi kertoa mielipiteensä muun muassa, millainen on elinvoimainen kunta ja mitkä kuntien palvelut ovat tärkeimpiä.

MT

Ehdotus Manner-Suomen uusista kunnista

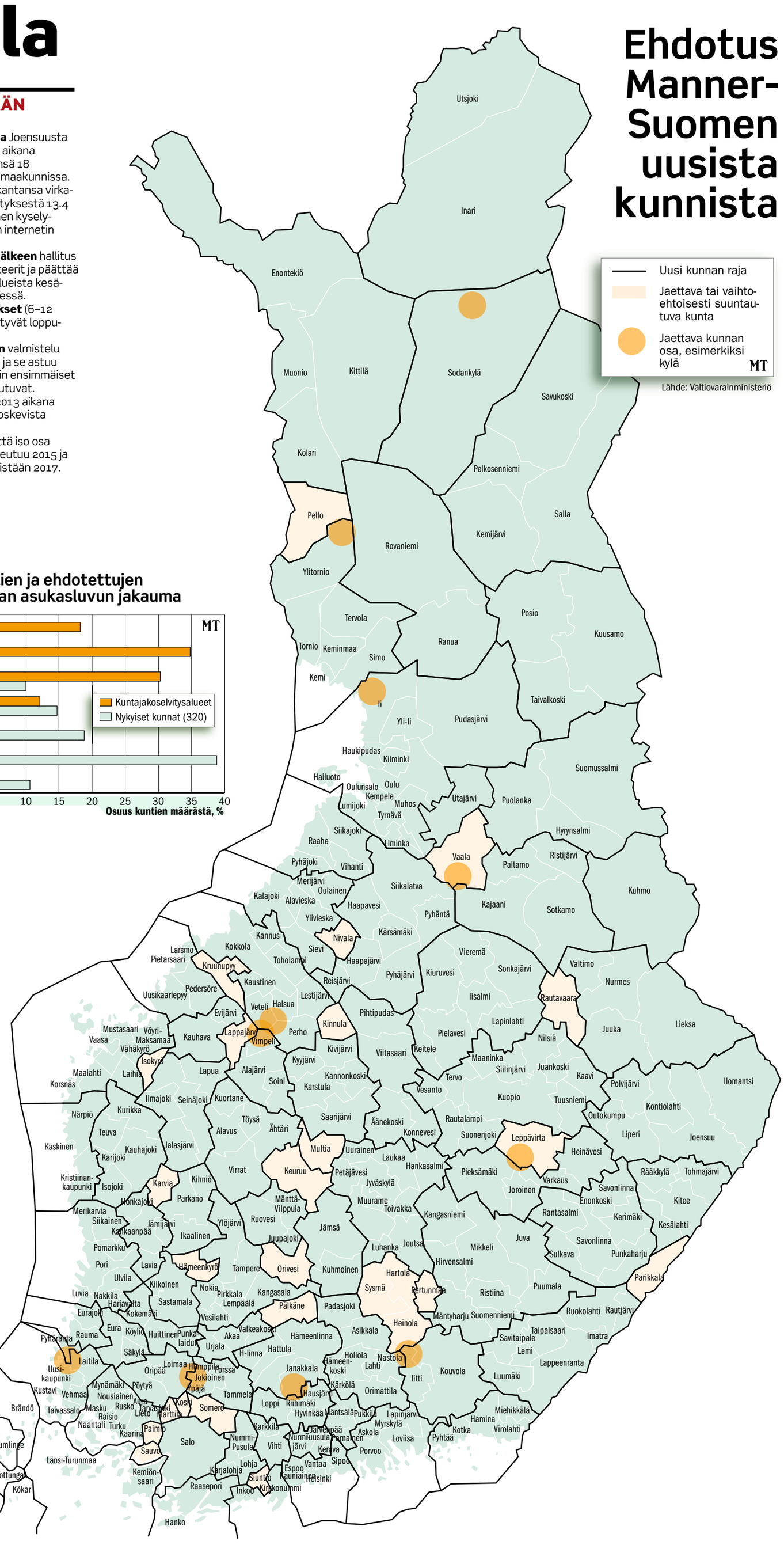

Lähde: Valtiovarainministeriö

KUNTAUUDISTUKSEN PERUSTEITA

Suomen kuntarakennetta on kehitetty aktiivisesti 1960-luvulta saakka. Monilla uudistushankkeilla ei ole saavutettu tavoiteltuja uudistuksia ja usein ne ovat jääneet kesken. Vapaaehtoinen yhteistyö ei ole johtanut etenkään kaupunkiseuduilla tuloksiin. Uusi yritys käynnistyy 2012.

Kuntataloutta on tehostettava, koska Suomen väestörakenne muuttuu tuntuvasti 2020-luvulla. Ikääntyvän väestön vuoksi huoltosuhde heikkenee. Vuonna 2010 sataa työikäistä kohden on 51,6 ei-työikäistä ja vuonna 2030 jo 73.

Peruspalvelujen tarve kasvaa, kun eläkeläisten eli yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa. Vuonna 2010 eläkeläisiä on 0,939 miljoonaa ja vuoteen 2030 mennessä määrä kasvaa 1,5 miljoonaan.

Sosiaali- ja terveyshuollon palvelurakenne on pirstaleinen ja erilaisten kuntien vuoksi palvelut ovat kehittyneet eritasoisesti. Suomalaiset eivät saa tasavertaisesti palveluja. Nykyistä suuremmat kunnat tasaisivat alueellisia eroja.

Kuntien väliset erot asettavat suomalaiset eriarvoiseen asemaan. Nykyisin korkeimman ja alimman kunnallisvero-prosentin ero Manner-Suomessa on 5,25 prosenttiyksikköä.

Yhdyskuntarakenteen kehittäminen vaatii selkeää ja yksinkertaista hallintoa. Vahva kunta kykenee parhaiten vastaamaan kaupunkiseudun johtamisesta. Kuntien keskinäinen kilpailu asukkaista johtaa erilaistavaan muuttoliikkeeseen.

Elinkeinopolitiikka kärsii myös kuntien keskinäisestä kilpailusta. Kuntien pitäisi keskittyä alueen muiden toimijoiden kanssa kehittämään alueen elinkeinoelämää ja kilpailukykyä.

Suomen hallitus on päättänyt hallitusohjelmassaan, että uusi kuntauudistus käynnistetään Paras-hankkeen jatkoksi ja kuntien määrää vähennetään. Hallitus haluaa myös vauhtia kuntarakenteiden kehittämiseen, jotta muun muassa palvelurakenteita voitaisiin kehittää nykyistä tehokkaammin.